

Grootstedelijkheid gemeenten Velsen en Westland

Vergelijkend onderzoek naar indicatoren
van grootstedelijkheid met de G40

Jornt Mandemakers
Joran Veldkamp

mei 2022

atlas research

atlas research

atlas research

atlas research

atlas research

atlas research

Eindredactie

Atlas Research
Capital C, 4^e etage
Weesperplein 4c
1018 XA Amsterdam
020 2371400
info@atlasresearch.nl
www.atlasresearch.nl

© Atlas Research, Amsterdam, 2022

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
2 Indicatoren	5
2.1 Inwonertal	6
2.2 Centrumfunctie	7
2.3 Bevolkingsgroei	8
2.4 Economische indicatoren	9
2.5 Stedelijkheid	12
2.6 Economische kracht en bereikbaarheid	13
2.7 Leefbaarheid	14
2.8 Veiligheid	15
2.9 Kwetsbaarheden	17
3 Indicatoren op wijk- en buurniveau	20
3.1 Leefbaarheid	21
3.2 Veiligheid	23
3.3 Kwetsbaarheden	27
4 Verantwoording	33

1 Inleiding

In opdracht van de gemeenten Velsen en Westland heeft Atlas Research onderzocht hoe beide gemeenten zich verhouden tot de G40-gemeenten op een groot aantal indicatoren. De aanleiding voor dit onderzoek vormt de recente afwijzing door het G40-stedennetwerk van het verzoek van de gemeente Velsen en de gemeente Westland (en vijf andere gemeenten) voor toetreding tot de G40.

Doel van dit onderzoek behelst het nader in kaart brengen van de positie van Velsen en Westland op de door het G40-stedennetwerk genoemde toelatingscriteria en andere relevante kenmerken van stedelijkheid en (groot)stedelijke problematiek.

In dit onderzoek zijn de gemeenten Velsen en Westland met de G40-gemeenten vergeleken op een verscheidenheid aan indicatoren. We presenteren de indicatoren in de vorm van ranglijsten op gemeenteniveau, zodat duidelijk de (relatieve) positie van Velsen en Westland ten opzichte van de G40-gemeenten is af te lezen. De indicatoren zijn onderverdeeld in de categorieën Inwonertal, Centrumfunctie, Bevolkingsgroei, Economische groei (alle G40-criteria), Stedelijkheid, Economische kracht en bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Kwetsbaarheden.

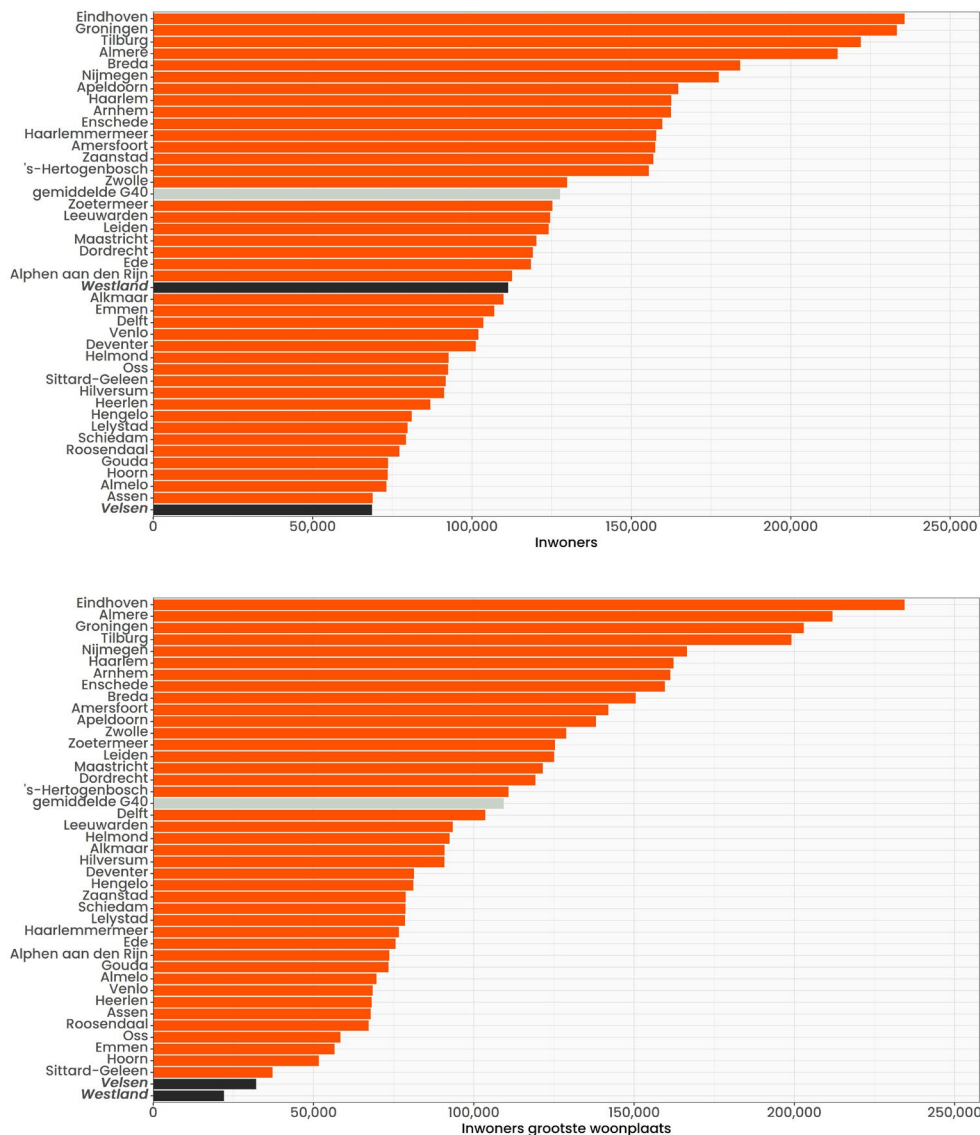
In het volgende hoofdstuk bespreken we kort de indicatoren en de vergelijking op gemeenteniveau, dan volgt een aantal indicatoren op wijk- of buurniveau. Deze overlappen deels met de indicatoren op gemeenteniveau. Voor de analyse op wijk- of buurniveau presenteren we ook losse kaartjes voor de gemeenten Velsen en Westland naar wijk of buurt. De bronnen en de constructie van de indicatoren en een overzicht van de gebruikte databronnen staan in hoofdstuk 4.

2 Indicatoren

Dit hoofdstuk bespreekt de positie van de gemeenten Velsen en Westland op een aantal indicatoren. Deze zijn ingedeeld in de volgende categorieën: Inwonertal, Centrumfunctie, Bevolkingsgroei, Economische groei, Stedelijkheid, Economische kracht en bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Kwetsbaarheden. De positie van de gemeenten Velsen en Westland wordt vergeleken met die van de afzonderlijke G40-gemeenten en het gemiddelde van de G40.

2.1 Inwonertal

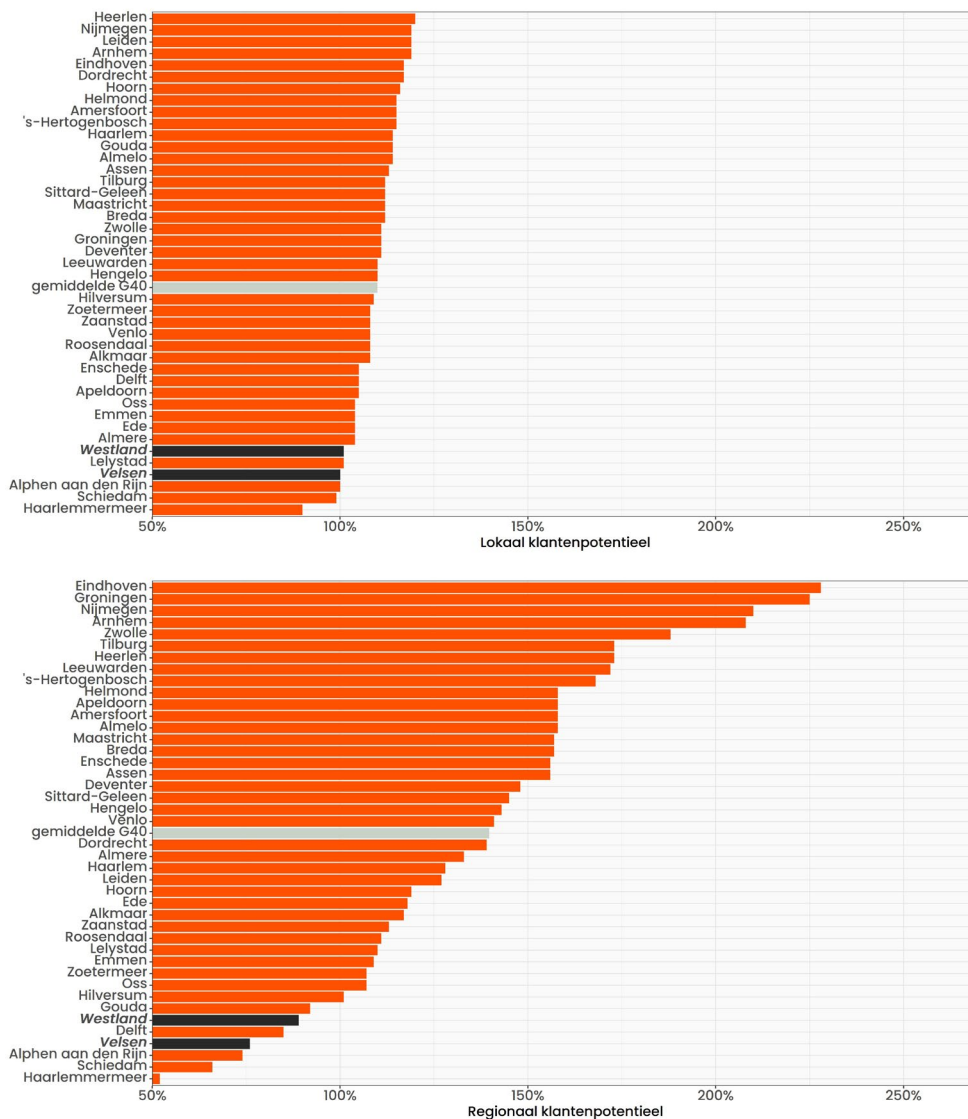
Figuur 2.1 en 2.2. Ranglijst inwonertal en inwonertal grootste woonplaats in 2021 (bron: CBS)

Figuur 2.1 laat zien dat Velsen met 68.617 het laagste aantal inwoners heeft en daarmee ongeveer even groot is als Assen, de kleinste gemeente van het G40-stedennetwerk. Westland zit met 111.382 inwoners vlak onder het gemiddelde van de G40. Zowel Velsen als Westland heeft in vergelijking met de G40-gemeenten de kleinste grootste woonplaats in de gemeente (figuur 2.2). Het gemiddelde in het G40-stedennetwerk ligt rond de 110 duizend inwoners, terwijl de grootste woonplaatsen in Velsen en Westland een inwonertal van respectievelijk 32.125 en 22.105 hebben.

2.2 Centrumfunctie

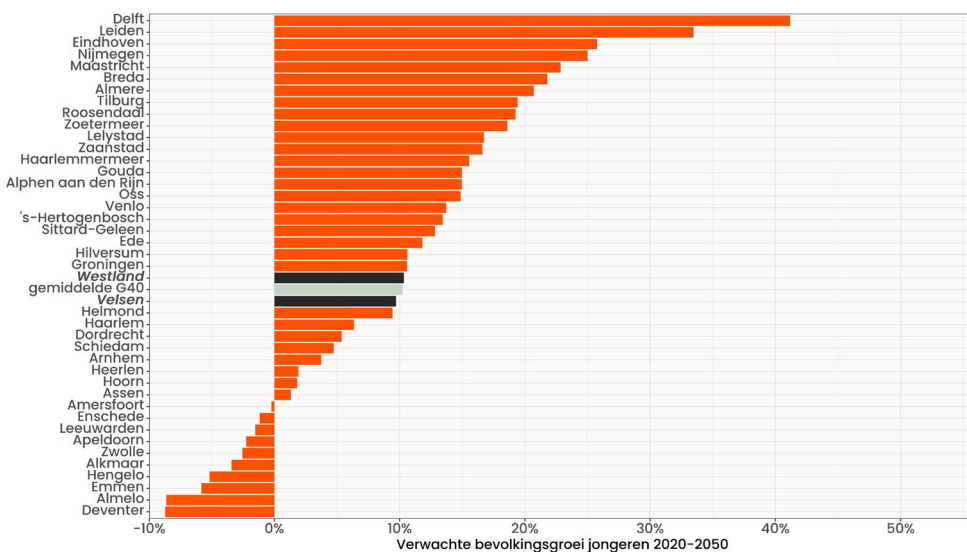
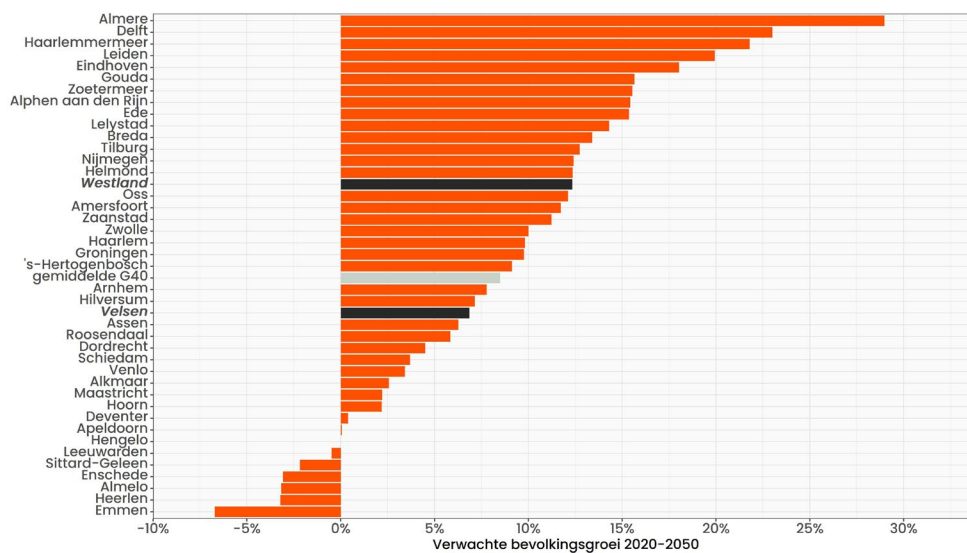
Figuur 2.3 en 2.4. Ranglijst lokaal en regionaal klantenpotentieel (t.o.v. inwonertal) in 2021 (bron: CBS)

Figuren 2.3 en 2.4 laten zien dat het lokale klantenpotentieel van Velsen en Westland ongeveer gelijk is aan het inwonertal van beide gemeenten (verhouding van ~100%). Wanneer regionaal wordt gekeken (in een straal van 60 in plaats van 20 km), zijn er meer inwoners dan het aantal potentiële regionale klanten. De verhouding tussen het regionale klantenpotentieel en het inwonertal van de G40-gemeenten is daarmee gemiddeld bijna twee keer zo groot. Desondanks zijn er enkele G40-gemeenten die nog lager scoren op deze indicator.

2.3 Bevolkingsgroei

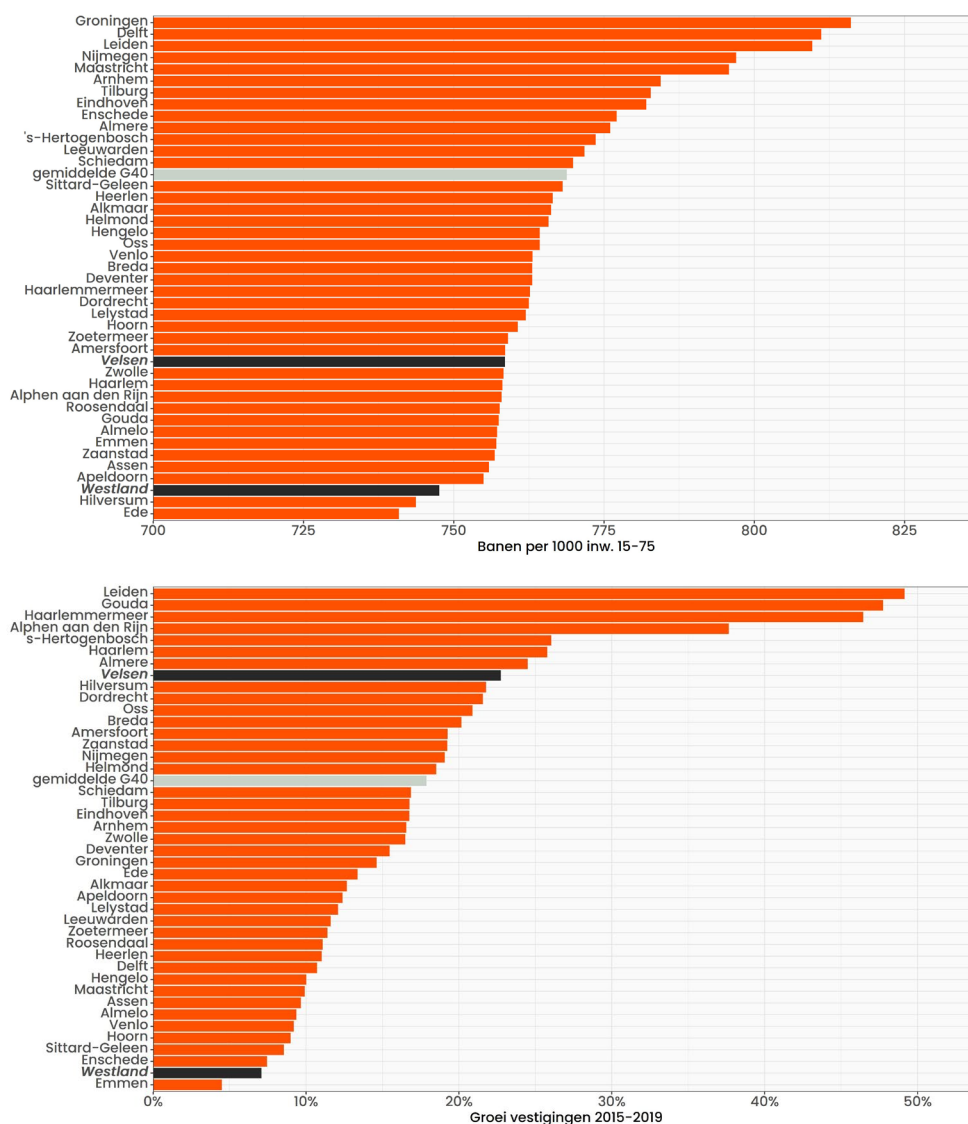
Figuur 2.5 en 2.6. Ranglijst van de totale bevolkingsgroei en die van jongeren (bron: CBS Prognose 2018)

De verwachte groei van de bevolking in de periode 2020 tot 2050 ligt in Velsen (+7%) dichtbij dat van het gemiddelde van de G40-gemeenten (+8.5%). In Westland werd de verwachte bevolkingsgroei bij de prognose van het CBS in 2018 zelfs groter ingeschat dan het gemiddelde van de G40-gemeenten, en ook van gemeenten als Groningen, Zwolle en Haarlem. Bij jongeren (0 tot 20 jaar) zat de verwachte bevolkingsgroei van zowel Velsen als Westland rond het gemiddelde van de G40-gemeenten.

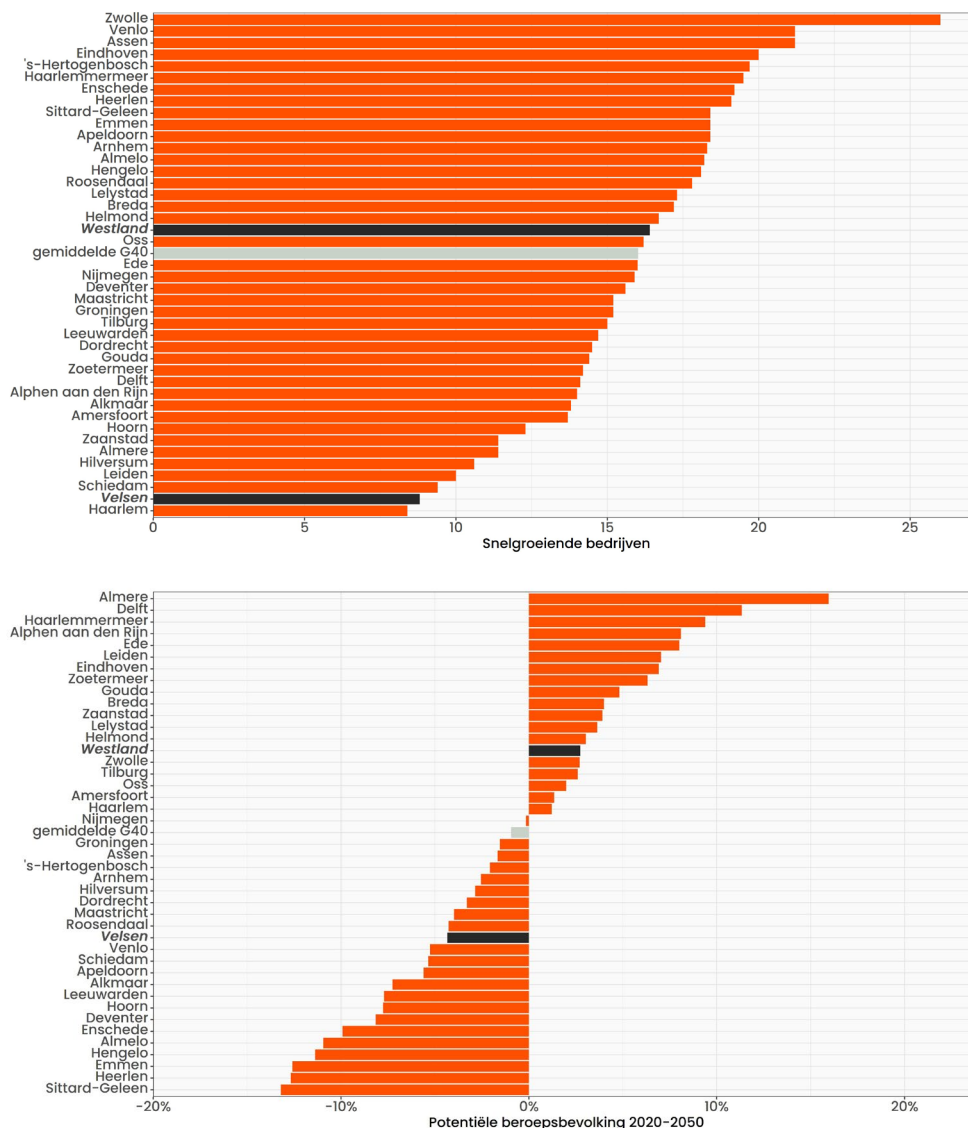
2.4 Economische indicatoren

Figuur 2.7 en 2.8. Ranglijst banen beroepsbevolking en groei aantal vestigingen (bron: CBS & LISA)

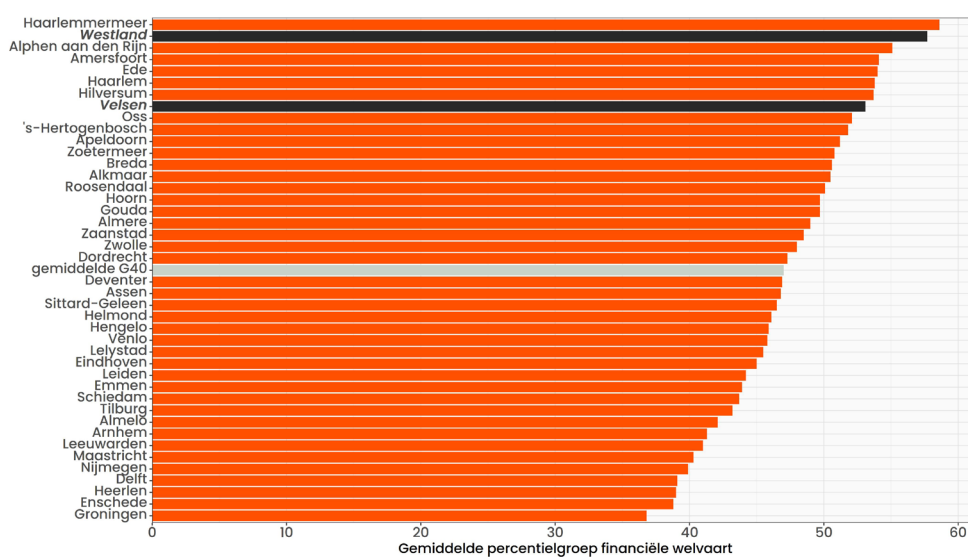
In figuur 2.7 is te zien dat Westland relatief weinig banen per 1.000 inwoners van 15 tot 75 jaar heeft, al scoort het daarin nog wel hoger dan Hilversum en Ede. De positie van Velsen op de ranglijst is hoger en vergelijkbaar met de gemeente Amersfoort. Qua groei van het aantal vestigingen tussen 2015 en 2019 (figuur 2.8) zien we dat Velsen hoger dan het gemiddelde van de G40-gemeenten scoort en zelfs de achtste plek inneemt van de 42 gemeenten weergegeven in de figuur. De groei van het aantal vestigingen in Westland is daarentegen alleen groter dan in de gemeente Emmen.

Figuur 2.9 en 2.10. Het aandeel snelgroeiende bedrijven en de verwachte beroepsbevolking (bron: CBS)

Het aandeel snelgroeiende bedrijven in 2020 lag in Westland net boven het G40-gemiddelde. Velsen blijft daarentegen achter en staat met 8.8% alleen boven gemeente Haarlem. Bij de CBS-prognose uit 2018 werd in Velsen een daling van de potentiële beroepsbevolking verwacht, maar dit was voor het gros van de G40-gemeenten eveneens het geval. In Westland werd een stijging verwacht, en ook bij deze indicator zaten ze daarmee boven het gemiddelde van de G40 – waar zelfs een lichte daling werd verwacht.

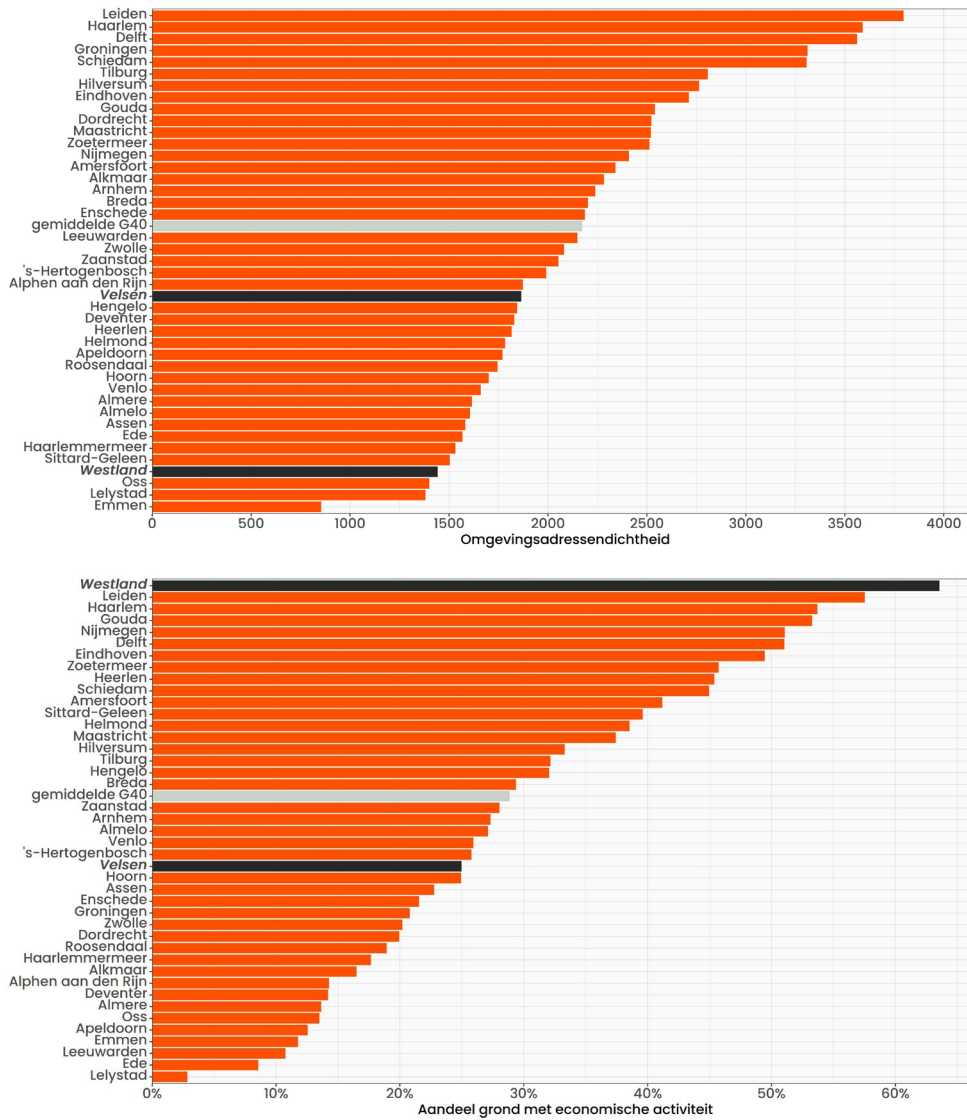
Figuur 2.11. De gemiddelde percentielgroep van financiële welvaart van huishoudens in 2019 (bron: CBS)

In figuur 2.11 is de (relatieve) financiële welvaart weergegeven als de gemiddelde percentielgroep van alle huishoudens in de gemeente ten opzichte van de landelijke welvaartsverdeling. Westland en Velsen scoren beide hoog op deze indicator, en staan respectievelijk op plaats 2 en 8. De huishoudens in beide gemeenten zijn dus relatief welvarend, vergeleken met het gemiddelde van de huishoudens in de G40-gemeenten.

2.5 Stedelijkheid

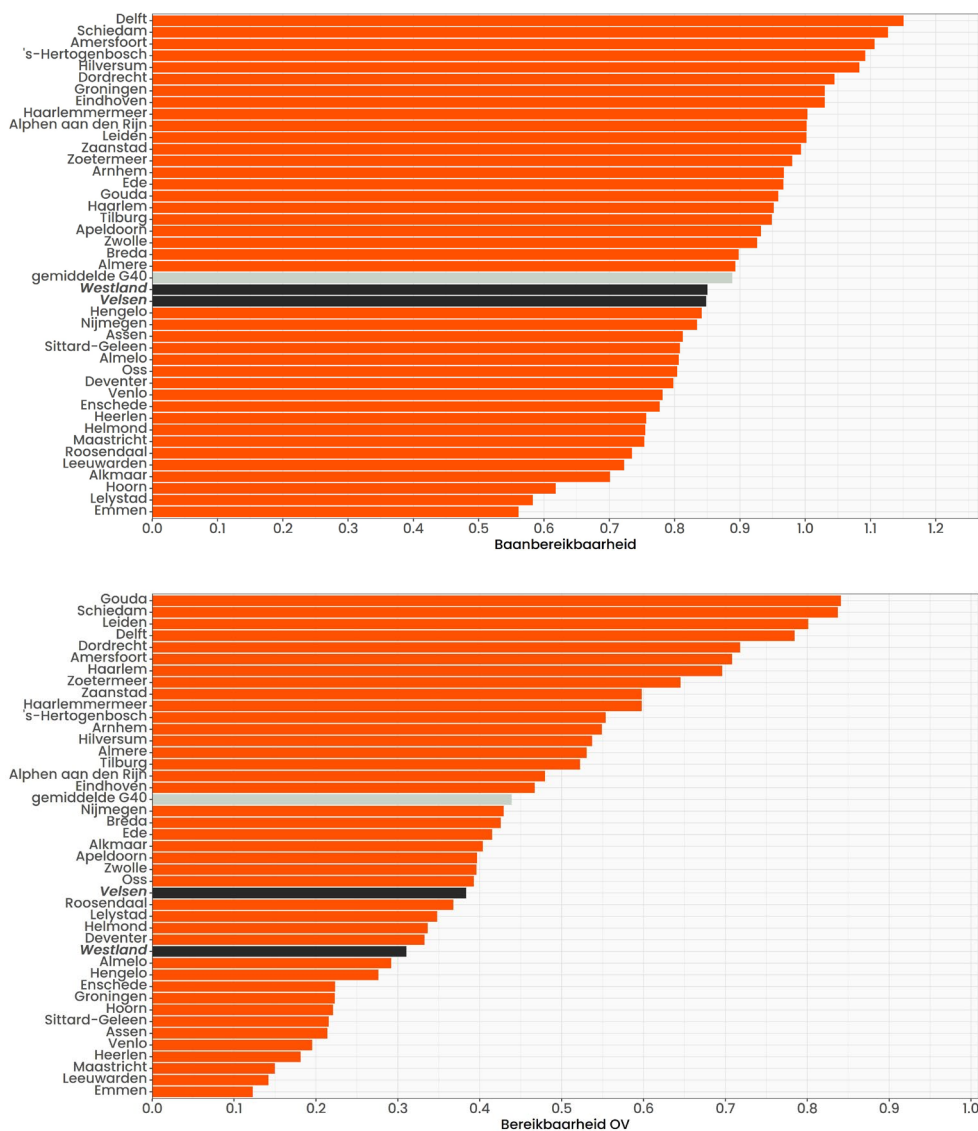
Figuur 2.12 en 2.13. Omgevingsadressendichtheid en het aandeel bebouwde grond in 2021 (bron: CBS)

Voor de indicatoren die raken aan stedelijkheid zien we in figuur 2.12 en 2.13 voor Velsen hetzelfde beeld: zij zitten vlak onder het gemiddelde van de G40, zowel in het aantal adressen per vierkante kilometer als in het aandeel bebouwde grond met economische activiteit. In Westland is de omgevingsadressendichtheid relatief laag, maar deze gemeente heeft met 63,6% het grootste aandeel bebouwde grond met economische activiteit. Let wel, 43% van dit aandeel komt door het oppervlakte met glastuinbouw in de gemeente.

2.6 Economische kracht en bereikbaarheid

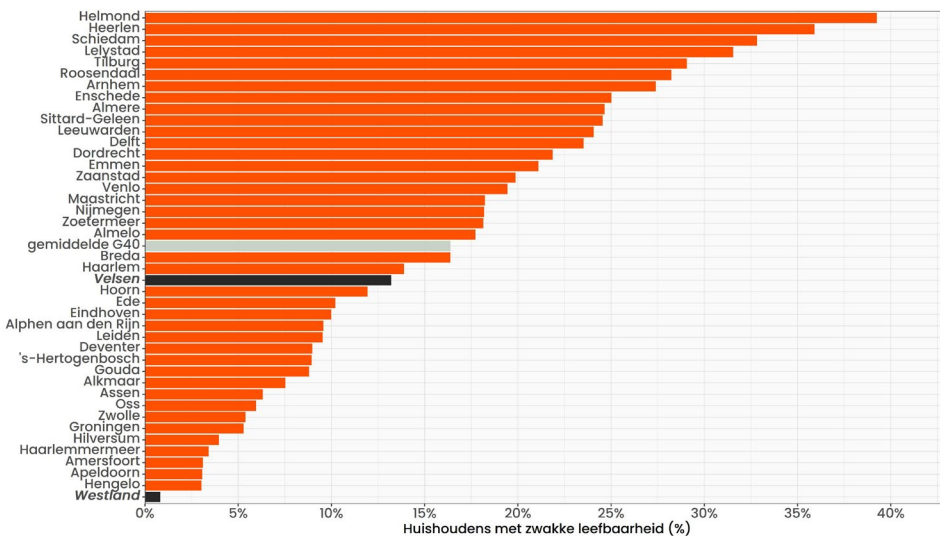
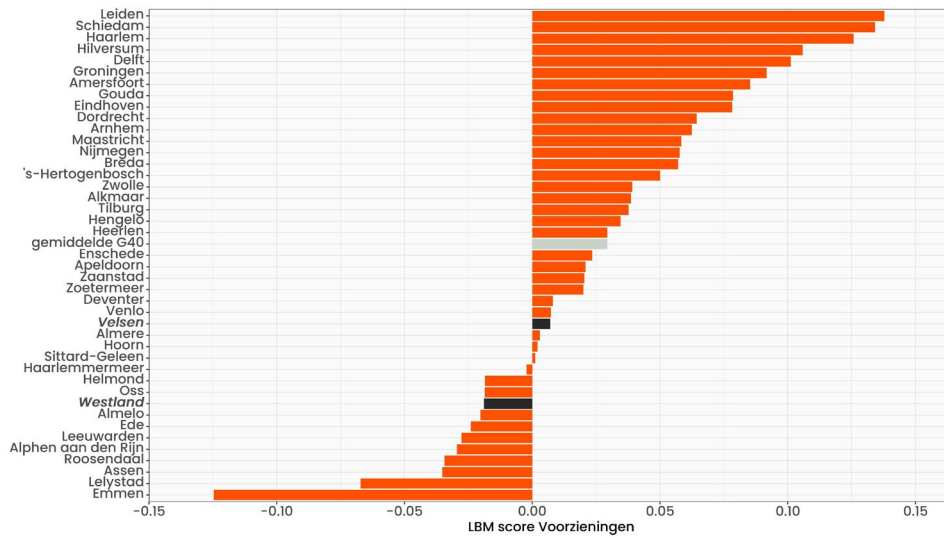
Figuur 2.14 en 2.15. Baanbereikbaarheid en bereikbaarheid per OV in 2021 (bron: Atlas Research)

De verhouding tussen het aantal banen en de beroepsbevolking in een regionale arbeidsmarkt (de baanbereikbaarheid) van zowel Velsen als Westland is nagenoeg gelijk aan het G40-gemiddelde. Hoe hoger de positie hoe groter de kans op werk. Beide gemeenten scoren op deze indicator een stuk hoger dan bijvoorbeeld Emmen, Lelystad en Hoorn. De bereikbaarheid van Velsen en Westland per openbaar vervoer is lager dan gemiddeld. Desondanks laten ze nog meer dan tien gemeenten van de G40 achter zich.

2.7 Leefbaarheid

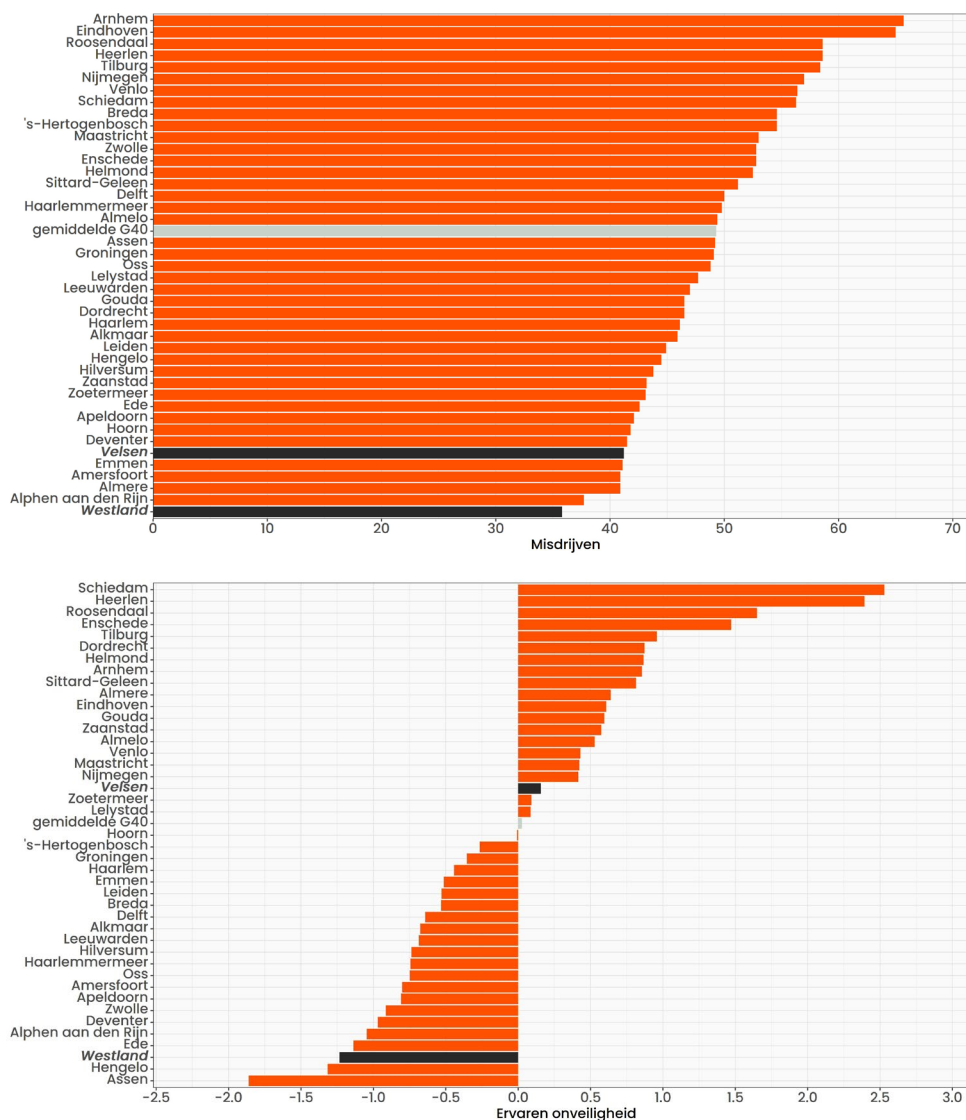
Figuur 2.16 en 2.17. Ranglijst van de voorzieningendimensie en het aandeel huishoudens dat in een zwak of lager gebied woont qua leefbaarheid volgens de LBM 3.0 (bron: Atlas Research)

Velsen kent een iets hoger voorzieningenniveau dan het Nederlands gemiddelde van 2018 (het nulpunt), terwijl dat van Westland juist net onder het landelijk gemiddelde zit. Hoewel het G40-gemiddelde hoger is dan het Nederlands gemiddelde zijn er veel andere gemeenten die net als Velsen en Westland rond het Nederlands gemiddelde schommelen, of juist stukken hoger (Leiden) of lager (Emmen) scoren op deze dimensie. Qua (slechte) leefbaarheid zien we dat Velsen dicht tegen het G40-gemiddelde aan zit. In Westland zijn er amper huishoudens (0,8%) met een zwakke of lagere leefbaarheid.

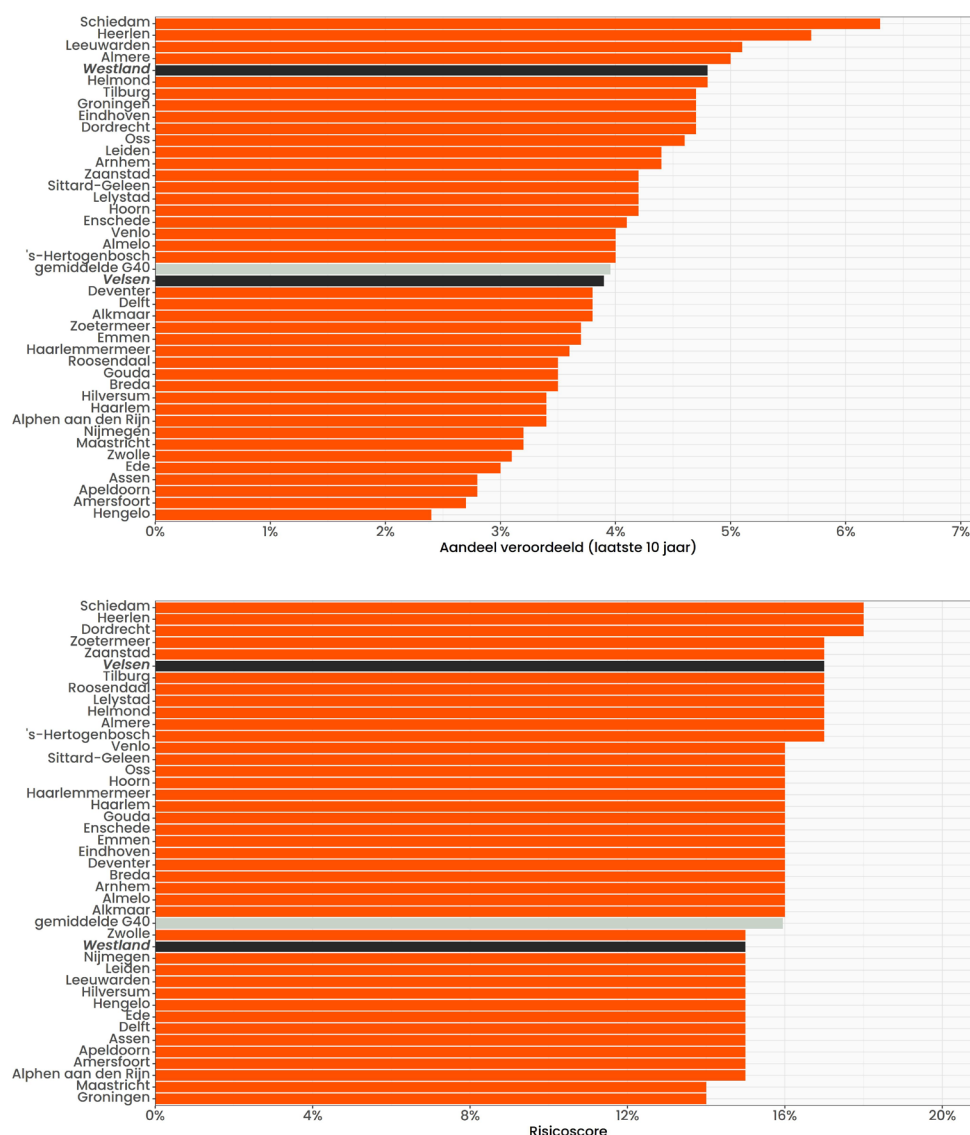
2.8 Veiligheid

Figuur 2.18 en 2.19. Aantal misdrijven per 1.000 inwoners en de ervaren onveiligheid (bron: CBS)

In figuur 2.18 en 2.19 zien we dat Westland zowel op het aantal misdrijven per 1.000 inwoners als de ervaren (on)veiligheid in de buurt laag scoort, wat betekent dat de criminaliteit en onveiligheid dus relatief gering zijn in Westland. In Velsen is dit ook het geval voor het relatieve aantal misdrijven, maar voor het subjectieve onveiligheidsgevoel (CBS Veiligheidsmonitor) zit de gemeente (iets) boven het G40-gemiddelde.

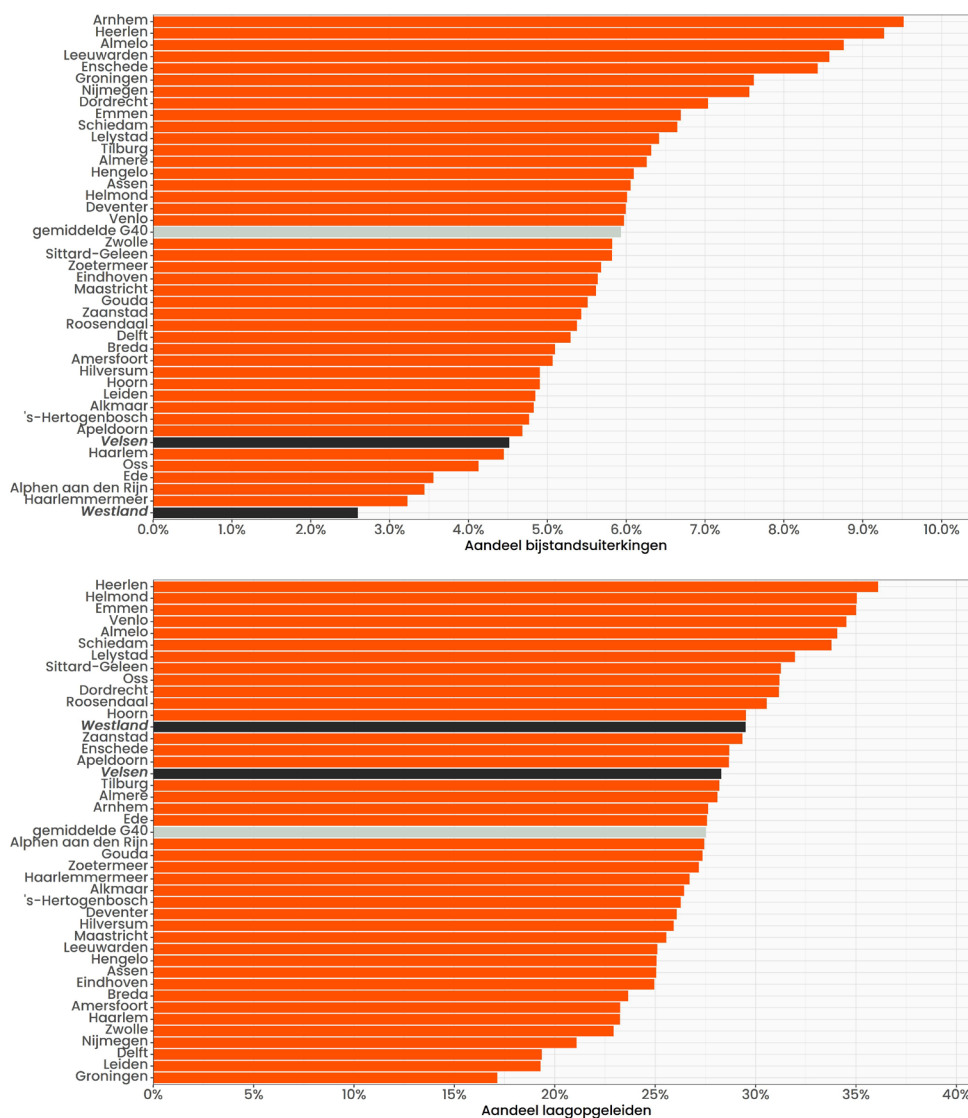
Figuur 2.20 en 2.21. Veroordeelde woningeigenaren en het risico op jonge drugscriminaliteit in 2018 (bron: Zicht op ondermijning)

De twee indicatoren die raken aan ondermijning zijn het aantal veroordeelde woningeigenaren (voor een witwas-, drugs- of vermogensdelict) in de laatste tien jaar en de risicoscore van jongeren om in de drugscriminaliteit te belanden. Hier zien we voor Velsen en Westland een omgekeerd patroon: Velsen zit bij de veroordeelde woningeigenaren rond het gemiddelde en bij de risicoscore van jongeren bovenaan de ranglijst, terwijl Westland een relatief hoog aantal veroordeelde woningeigenaren heeft en een gemiddeld risico voor jongeren om aanwas te worden van de drugscriminaliteit.

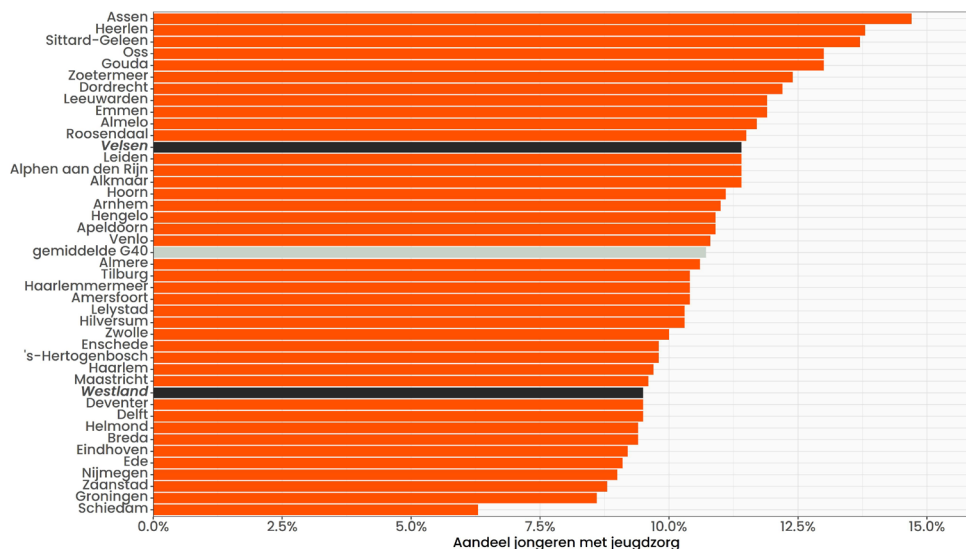
2.9 Kwetsbaarheden

Figuur 2.22 en 2.23. Aandeel bijstandsuitkeringen en laagopgeleiden in 2021 (bron: CBS)

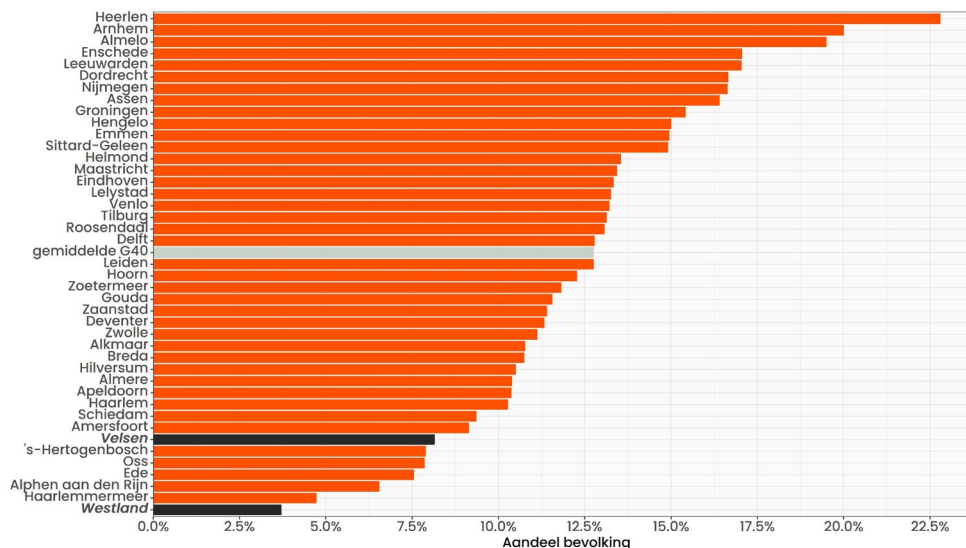
Westland heeft met 2,6% het kleinste aandeel huishoudens met een bijstandsuitkering in de gemeente. Ook in Velsen zijn dat er relatief weinig, maar deze gemeente zit vlak onder het gros van de gemeenten met tussen de vier en zes procent huishoudens in de bijstand in 2021 (G40-gemiddelde is 5,9%). Het aandeel personen met een laag opleidingsniveau is zowel in Velsen als Westland net iets groter dan het G40-gemiddelde.

Figuur 2.24. Aandeel jongeren in de jeugdzorg in 2021 (bron: CBS)

Velsen heeft relatief veel jongeren in de jeugdzorg; de gemeente staat op plaats 12 van de 42 onderzochte gemeenten. Westland zit met 9,5% onder het gemiddelde van de G40 en heeft een vergelijkbaar aandeel jongeren in de jeugdzorg als de gemeenten Maastricht, Deventer en Delft.

Figuur 2.25. Buurten waar werken niet de norm is (bron: Atlas Research)

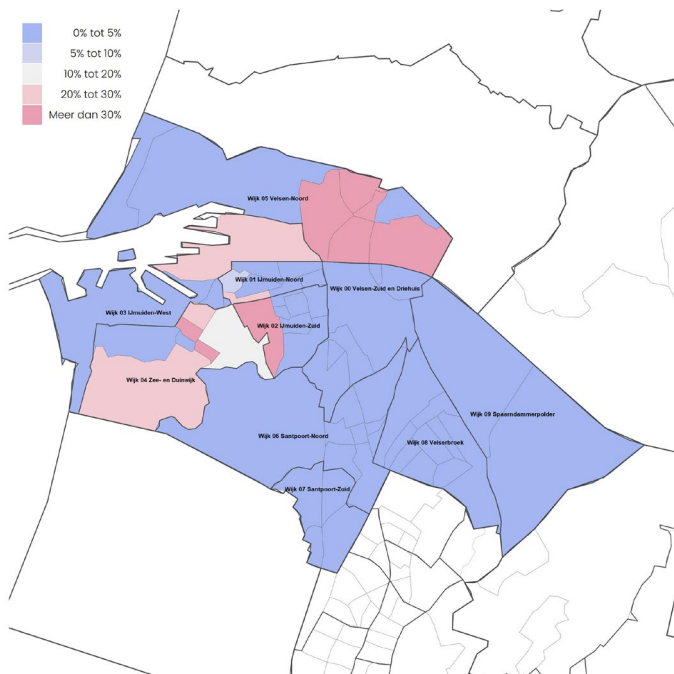
In figuur 2.25 is het aandeel inwoners weergegeven dat woont in een buurt dat is aange-merkt als een buurt waar werken niet de norm is. Westland heeft van de 42 gemeenten het kleinste aandeel inwoners in zulke buurten wonen. In Velsen is 7,9% van de inwoners in zulke buurten woonachtig, vergelijkbaar met gemeenten als 's-Hertogenbosch en Oss.

3 Indicatoren op wijk- en buurniveau

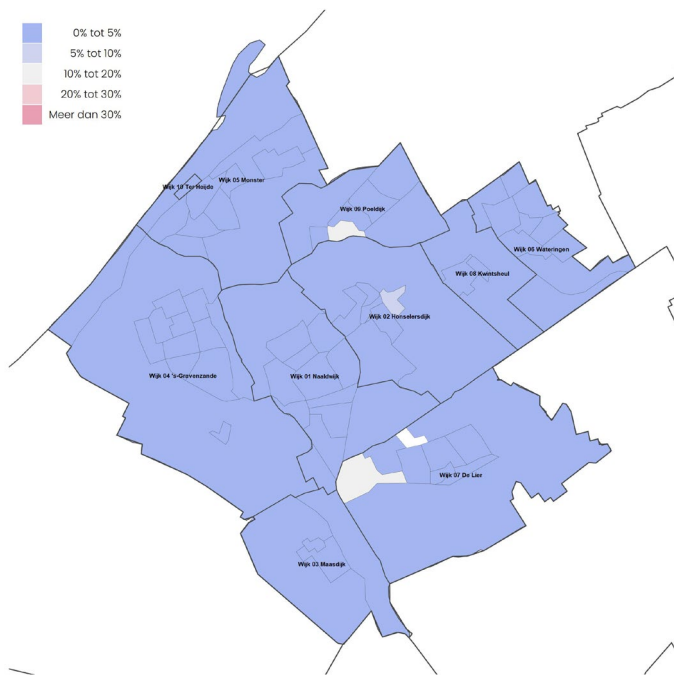
Dit hoofdstuk bespreekt de positie van de gemeenten Velsen en Westland op een aantal indicatoren in de categorieën Leefbaarheid, Veiligheid en Kwetsbaarheden. Voor de gemeenten Velsen en Westland geven de kaarten in dit hoofdstuk inzicht in deze indicatoren op wijk- en buurniveau. Ook geeft dit hoofdstuk een vergelijking voor deze indicatoren met het gemiddelde van de G40.

3.1 Leefbaarheid

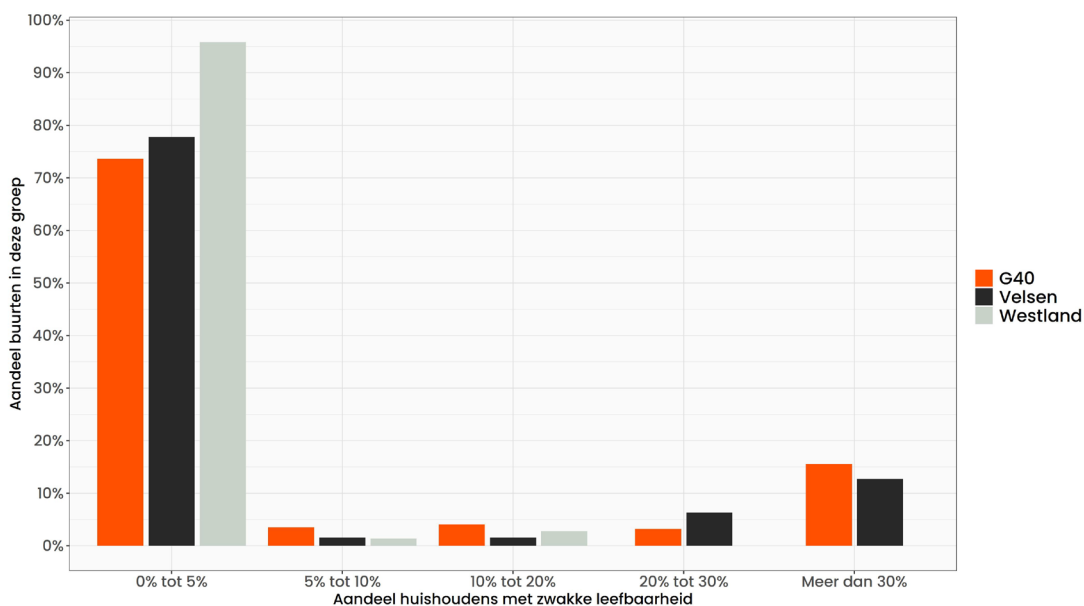
Figuur 3.1A. Aandeel huishoudens in een zwak of lager gebied in Velsen (bron Leefbaarometer 2020)

Figuur 3.1B. Aandeel huishoudens in een zwak of lager gebied in Westland (bron: Leefbaarometer 2020)

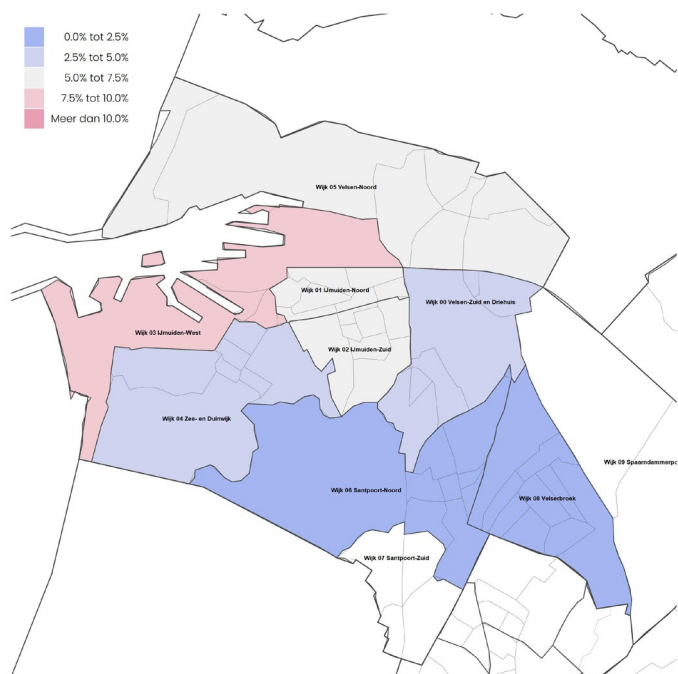
Figuur 3.1C. Buurten naar aandeel huishoudens in een zwak of lager gebied (bron: Leefbaarometer 2020)

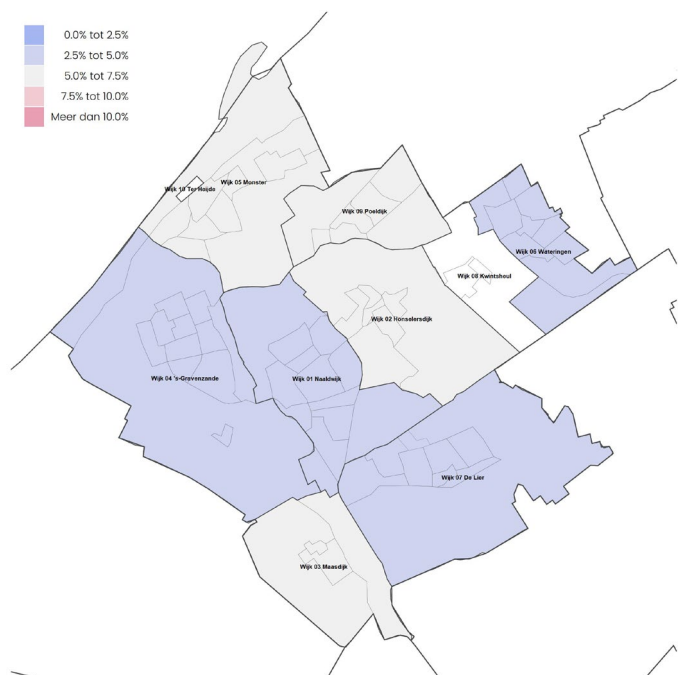
In figuren 3.1A en 3.1B is het percentage huishoudens in een gebied met een zwakke leefbaarheid weergegeven voor alle buurten van Velsen en Westland. Hieruit blijkt dat Westland vrijwel geen buurten kent met een zwakke leefbaarheid. Velsen daarentegen kent die wel en heeft een aantal buurten met name rond het centrum van IJmuiden en in Velsen-Noord met een zwakke leefbaarheid. De ranglijst hierboven laat verder zien dat de verdeling van de buurten van Velsen qua aandeel huishoudens in een gebied met zwakke leefbaarheid overeenkomt met de buurten van de G40.

3.2 Veiligheid

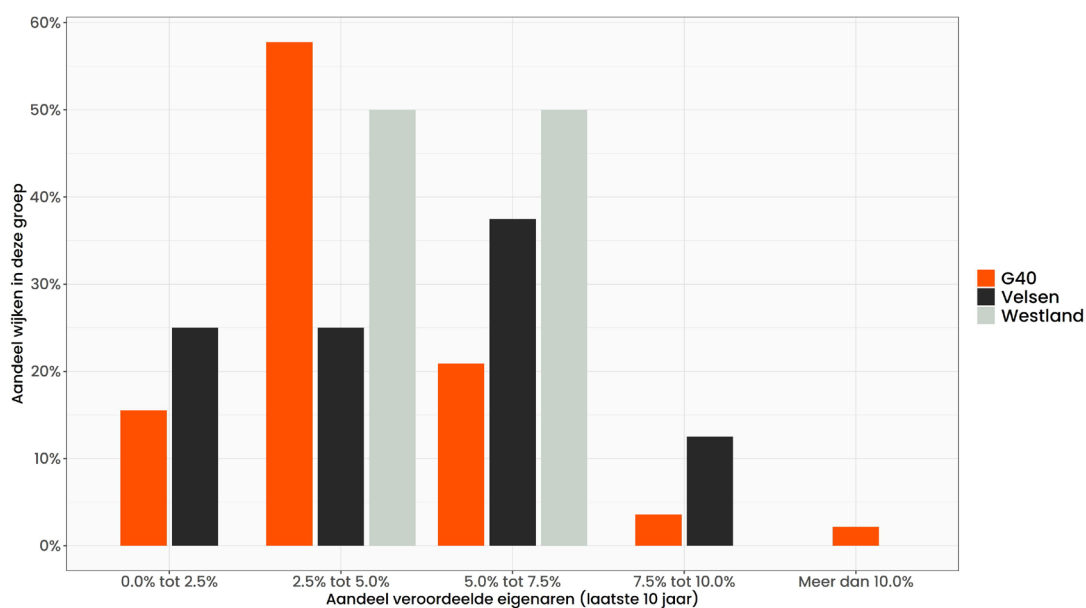
Figuur 3.2A. Aandeel veroordeelde woningeigenaren in Velsen (bron: Zicht op Ondernijming 2018)

Figuur 3.2B. Aandeel veroordeelde woningeigenaren in Westland (bron: Zicht op Ondernijming 2018)

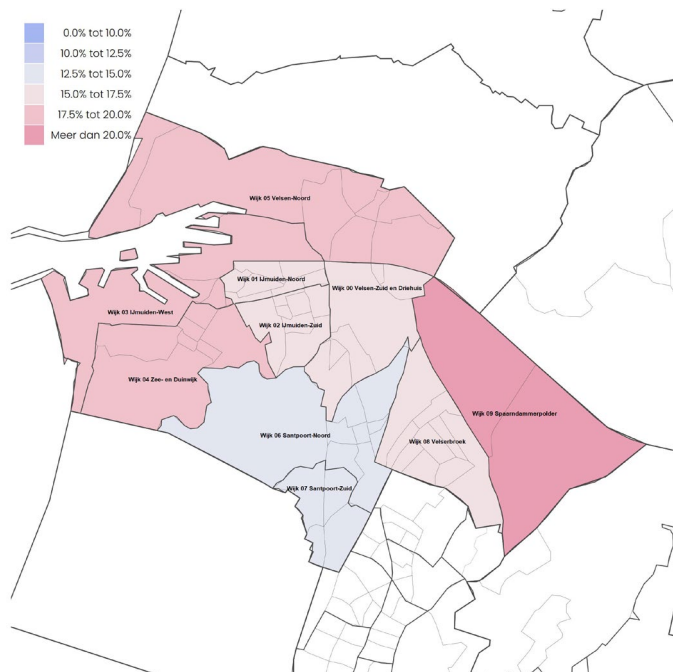

Figuur 3.2C. Wijken naar aandeel veroordeelde woningeigenaren (bron: Zicht op Ondernijning 2018)

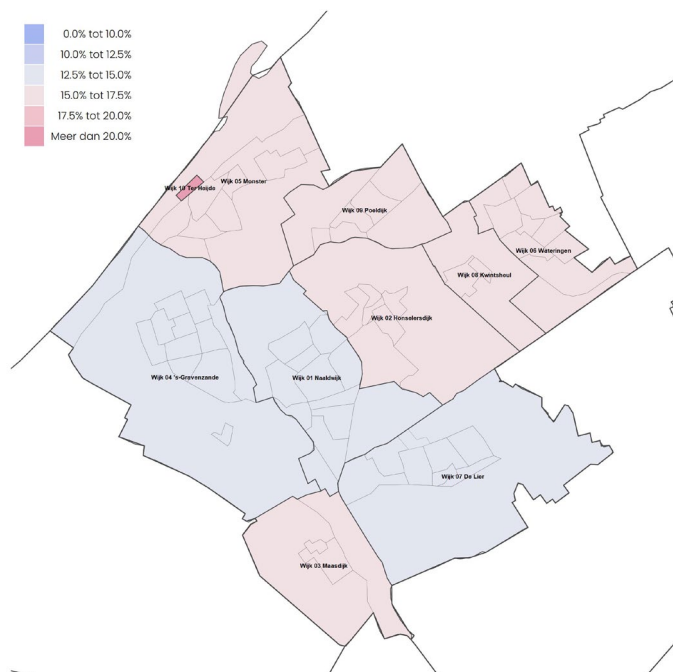

In figuur 3.2A en 3.2B is voor beide gemeenten het aandeel veroordeelde woningeigenaren te zien voor een witwas-, drugs- of vermogensdelict in de afgelopen tien jaar. In Velsen is er wat meer variatie tussen de verschillende wijken, met in IJmuiden-West het hoogste percentage (bijna 10%) en in Santpoort-Noord en Velsbroek de laagste percentages. In Westland is het tussen de wijken wat gelijkjer verdeeld. De aandelen liggen daar allemaal tussen de vier en zes procent veroordeelde woningeigenaren. De ranglijst in figuur 3.2C laat hetzelfde beeld zien als bij de indicator voor leefbaarheid: de verdeling van de wijken van Velsen spiegelt grotendeels de verdeling van de wijken van de G40. De wijken van Westland zijn daarentegen wat homogener dan die van de G40 met betrekking tot het aandeel veroordeelde woningeigenaren.

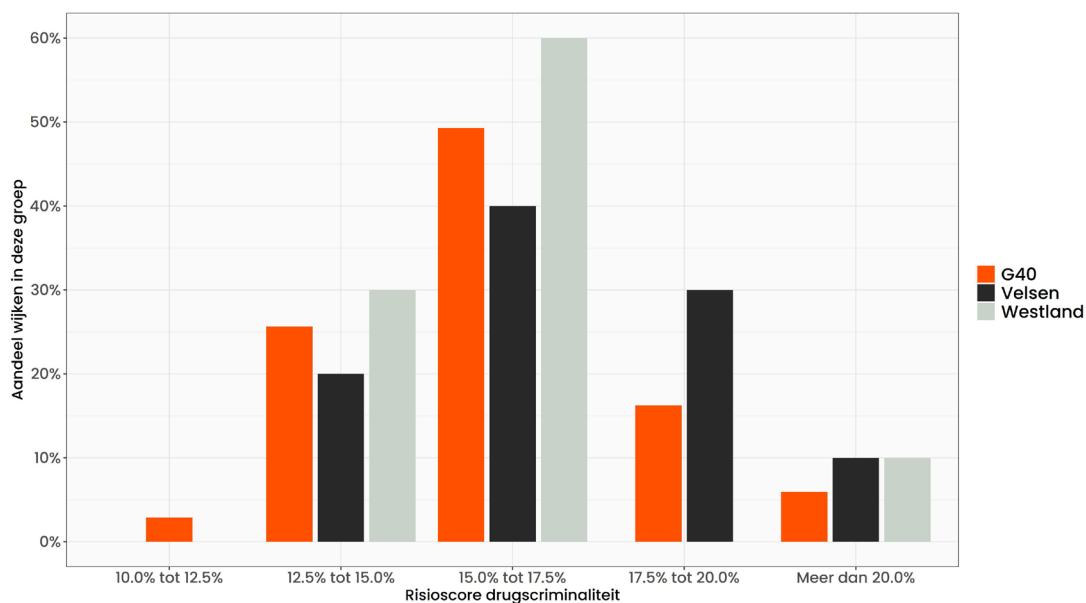
Figuur 3.2D. Risico jonge aanwas drugscriminaliteit in Velsen (bron: Zicht op Ondernijning 2018)

Figuur 3.2E. Risico jonge aanwas drugscriminaliteit in Westland (bron: Zicht op Ondernijning 2018)

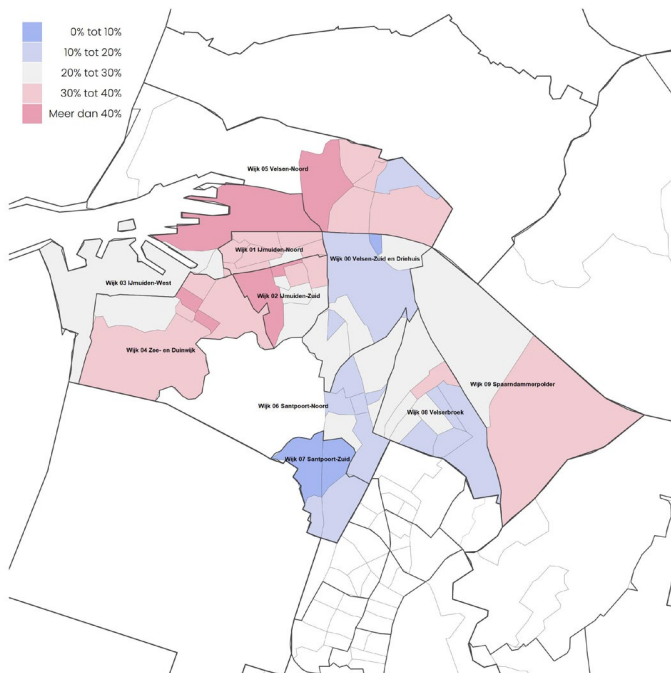
Figuur 3.2F. Wijken naar jonge aanwas drugscriminaliteit (bron: Zicht op Ondernijning 2018)

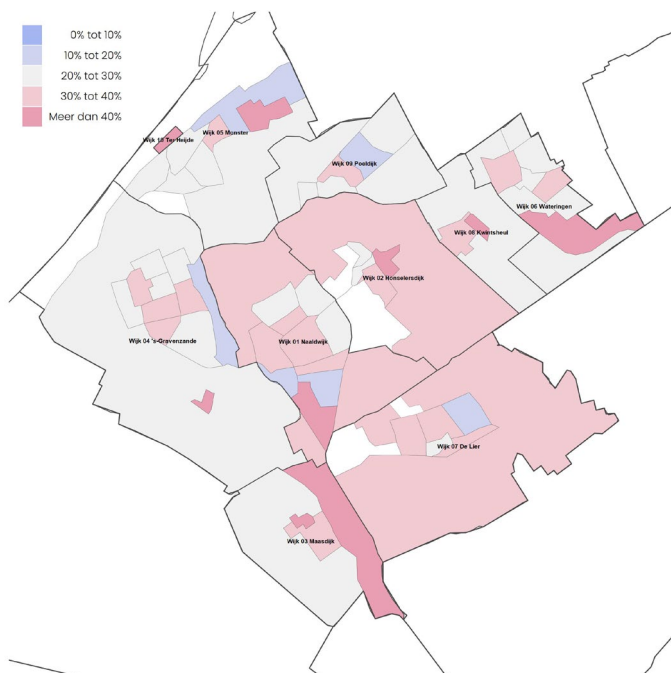
Uit figuur 3.2F valt op te maken dat het risico om als jongere in de drugscriminaliteit te belanden in de wijken van zowel de gemeente Velsen als de gemeente Westland vergelijkbaar is met de G40. Wanneer we inzoomen op de afzonderlijke gemeenten in de figuren 3.2D en 3.2E valt in Velsen vooral Spaarndammerpolder en in Westland vooral Ter Heijde op met een relatief hoge risicoscore. Dit betekent voor beide gemeenten dat tien procent van de wijken in deze hoogste categorie zit (zie ook de meest rechter balken in figuur 3.2F).

3.3 Kwetsbaarheden

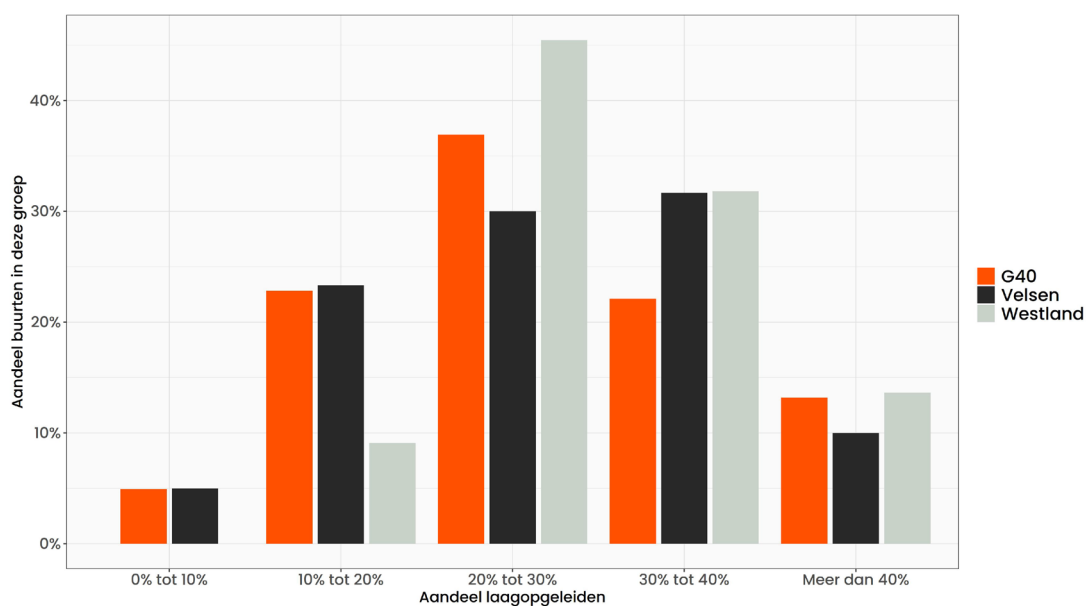
Figuur 3.3A. Het aandeel inwoners dat laagopgeleid is in 2021 in Velsen (bron: CBS)

Figuur 3.3B. Het aandeel inwoners dat laagopgeleid is in 2021 in Westland (bron: CBS)

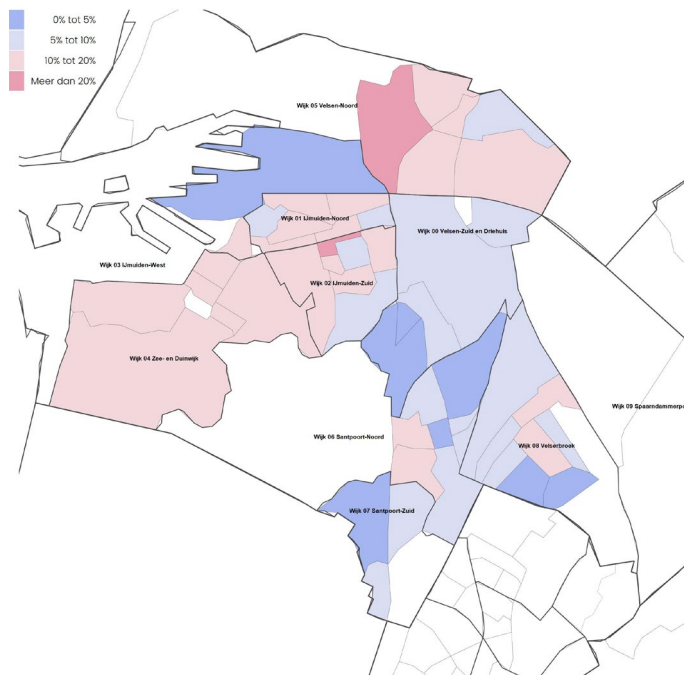

Figuur 3.3C. Buurten naar aandeel laagopgeleide inwoners in 2021 (bron: CBS)

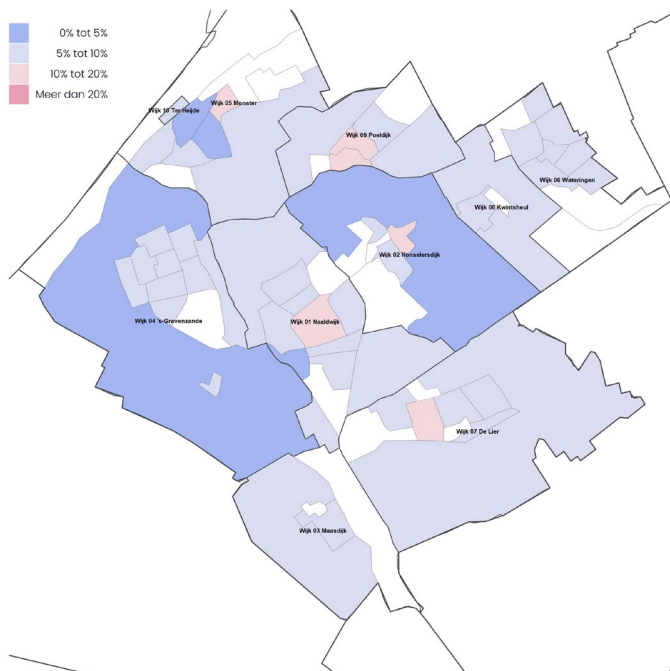

Bij het aandeel laagopgeleide inwoners is in beide gemeenten veel heterogeniteit zichtbaar op buurniveau. In Velsen is het aandeel laagopgeleiden in sommige buurten heel klein (zoals Velsen-Dorp), terwijl in andere buurten meer dan de helft van de inwoners laagopgeleid is (zoals in de Westerwijkbuurt). Ditzelfde patroon is zichtbaar in de gemeente Westland. Uit de figuur hierboven is af te leiden dat in beide gemeenten deze variatie in grote lijnen overeenkomt met de verdeling van het aandeel laagopgeleiden over de buurten in de G40.

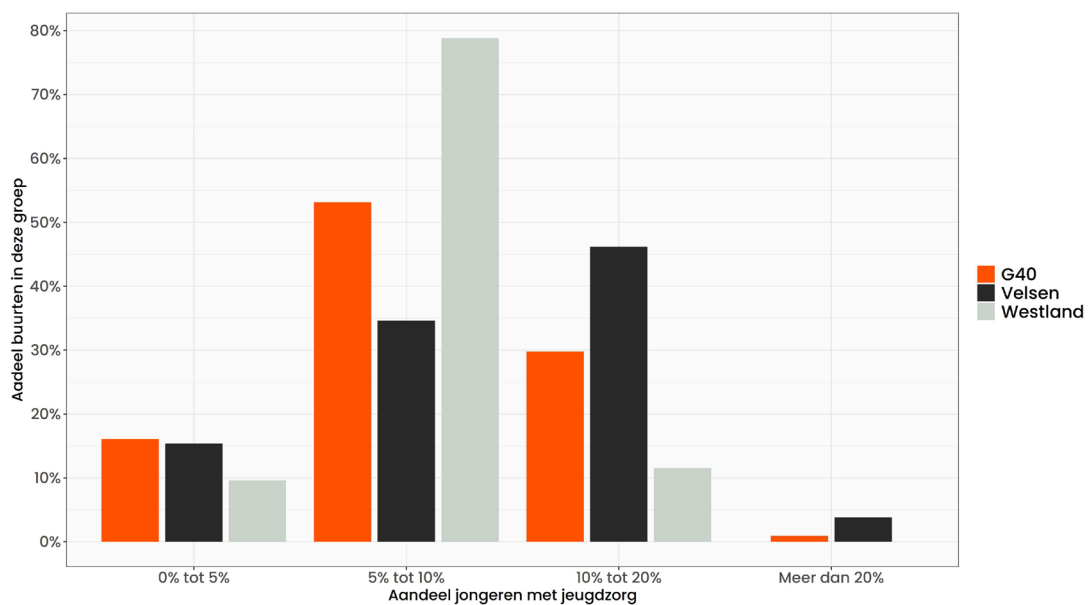
Figuur 3.3D. Aandeel jongeren in de jeugdzorg in 2021 in Velsen (bron: CBS)

Figuur 3.3E. Aandeel jongeren in de jeugdzorg in 2021 in Westland (bron: CBS)

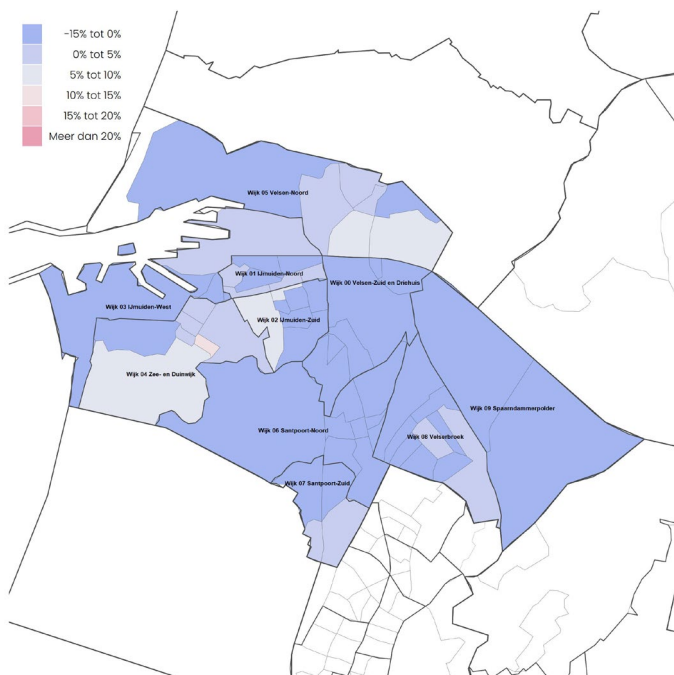

Figuur 3.3F. Buurten naar aandeel jongeren in de jeugdzorg in 2021 (bron: CBS)

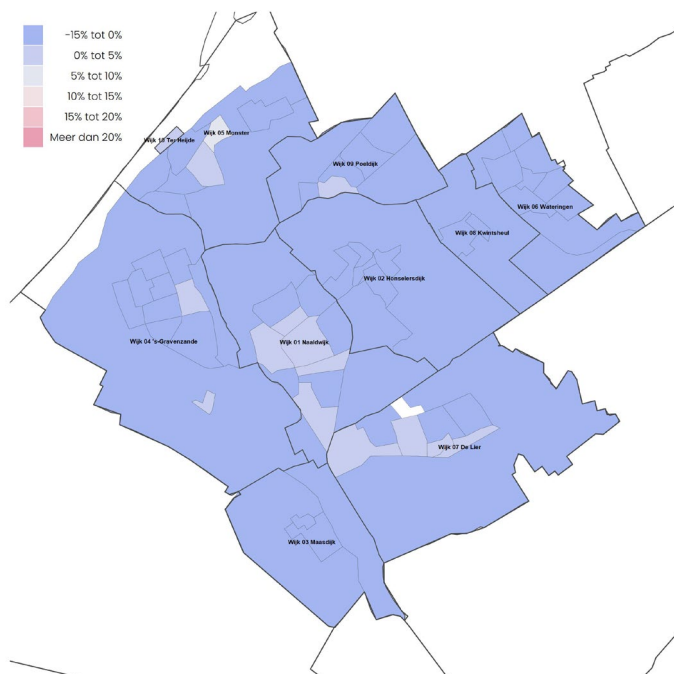

De buurten van Velsen en Westland lijken sterk op de buurten van de G40 wanneer we naar de verdeling van het aandeel jongeren dat jeugdzorg ontvangt kijken. Er is veel heterogeniteit zichtbaar in de figuren, wat duidelijk maakt dat de jongeren met jeugdzorgtrajecten zich vooral in bepaalde buurten concentreren. In de gemeente Velsen liggen de aandelen over het algemeen iets hoger dan in de gemeente Westland.

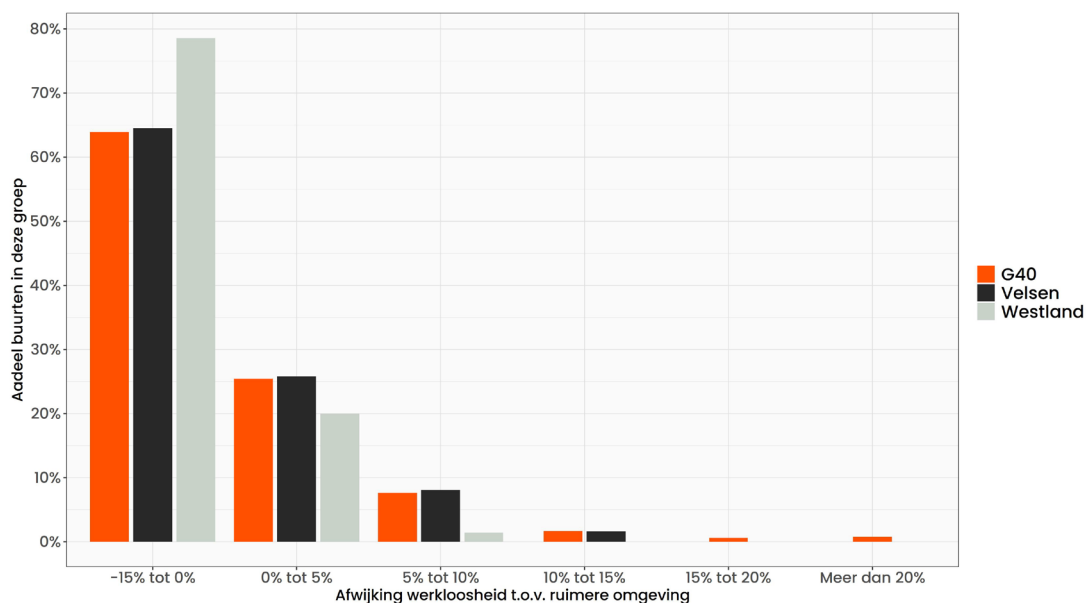
Figuur 3.3G. Buurten waar werken niet de norm is in 2021 in Velsen (bron: Atlas Research)

Figuur 3.7H. Buurten waar werken niet de norm is in 2021 in Westland (bron: Atlas Research)

Figuur 3.3l. Buurten naar gebieden waar werken niet de norm is (bron: Atlas Research)

In zowel de gemeente Velsen als de gemeente Westland zitten vrijwel alle buurten rond of onder de nul procent, wat betekent dat er geen buurten zijn die een hogere werkloosheid hebben ten opzichte van de ruimere omgeving rondom die buurt. Enkel de Schiplaanbuurt in Velsen valt op, waar twaalf procent meer werkloosheid is ten opzichte van de ruimere omgeving daaromheen. De buurten in de G40 hebben iets meer uitschieters in het aantal buurten waar werken (nog minder) de norm is, maar dit is inherent aan het feit dat er ook simpelweg meer buurten van de G40 dan van Velsen en Westland in de figuur zitten.

4 Verantwoording

Gemeente-indeling 2021

Voor dit rapport hanteren we de gemeente-indeling van 1 januari 2021.

Gemiddelden

De gepresenteerde gemiddelden zijn ongewogen gemiddelden, d.w.z. dat elke gemeente even zwaar meetelt.

1. Inwonertal

De omvang van de bevolking op 1 januari 2021 (bron: CBS StatLine).

2. Inwonertal grootste woonplaats

De omvang van de bevolking van de grootste woonplaats binnen de gemeente op 1 januari 2021 (bronnen: BAG, CBS Statline).

3. Lokaal klantenpotentieel

Het lokale klantenpotentieel van een gemeente is het aantal klanten dat de woonkern, of de gemeente, aantrekt uit alle kernen binnen een straal van twintig kilometer. Hier is een relatieve maat van gemaakt ten opzichte van het inwonertal van de gemeente (bron: CBS Statline).

4. Regionaal klantenpotentieel

Hetzelfde als het lokale klantenpotentieel, alleen gekeken in een grotere straal, van zestig in plaats van twintig kilometer (bron: CBS Statline).

5. Verwachte bevolkingsgroei 2020-2050

De verwachte groei van de totale bevolking tussen 2020 en 2050 volgens de CBS bevolkingsprognose uit 2018 (bron: CBS Statline).

6. Verwachte groei aantal jongeren 2020-2050

De verwachte groei van het aantal jongeren (tussen de 0 en 20 jaar) tussen 2020 en 2050 volgens de CBS bevolkingsprognose uit 2018 (bron: CBS Statline).

7. Gemiddeld aantal banen per 1.000 inwoners van 15-75 jaar

Het gemiddelde aantal banen per 1.000 inwoners van 15 tot 75 jaar (bron: CBS Statline).

8. Groei aantal vestigingen in steden in 2015-2019

De groei van het aantal vestigingen in de gemeente tussen 2015 en 2019 (%). Dit komt uit het LISA-bestand, een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht.

9. Aandeel snelgroeiende bedrijven

Het aandeel snelgroeiende bedrijven in 2020. Hierin wordt de Europese definitie gevolgd, die snelgroeiende bedrijven definieert als bedrijven met een gemiddelde groei (gemeten qua aantal werknemers) van minstens tien procent per jaar over een tijdspanne van minstens drie opeenvolgende jaren.

10. Potentiële beroepsbevolking (15 – 70 jaar) van 2020 tot 2050

De verwachte groei van de bevolking tussen 15 en 70 jaar tussen de jaren 2020 en 2050 volgens de CBS bevolkingsprognose uit 2018. Deze leeftijdsgroep noemt het CBS de potentiële beroepsbevolking (bron: CBS Statline).

11. Financiële welvaart

De (relatieve) financiële welvaart in 2019 is gemeten als de gemiddelde percentielgroep van alle huishoudens in de gemeente. De toekenning van huishoudens aan die percentielgroepen is gebaseerd op alle huishoudens in Nederland door ze te rangschikken van laag naar hoog en op te knippen in honderd groepen van gelijke omvang. Daarmee betekent een percentielgroep van 70 bijvoorbeeld dat de huishoudens van een gemeente gemiddeld gezien tot 30% van de huishoudens met de hoogste financiële welvaart behoren.

12. Omgevingsadressendichtheid

De omgevingsadressendichtheid is een maat voor de stedelijkheid van een gebied. Het geeft het aantal adressen per vierkante kilometer aan binnen een bepaald gebied. Het CBS berekent voor elk adres de omgevingsadressendichtheid op basis van het Geografisch basisregister (GBR) en neemt vervolgens het gemiddelde van alle individuele adressen binnen een gemeente (bron: CBS Statline).

13. Bebouwd oppervlak met economische activiteit (%)

Het aandeel van de gemeentelijke grond dat als bebouwd is aangemerkt of waar economische activiteit plaatsvindt. Bij de hoofdcategorie bebouwde grond is het terrein voor glastuinbouw en verblijfsrecreatief terrein opgeteld (bron: CBS Bodemgebruik).

14. Baanbereikbaarheid

De baanbereikbaarheid, ofwel de beschikbaarheid van werk, meet de verhouding tussen het aantal banen en de beroepsbevolking in een regionale arbeidsmarkt. Voor het berekenen van de beschikbaarheid van banen voor de beroepsbevolking in een gemeente zijn ook meegerekend de banen in de regio die binnen acceptabele reistijd met de auto te bereiken zijn. Welke reistijd acceptabel is, volgt uit een reistijdvervalcurve. Deze curve geeft aan welk percentage van de bevolking bereid is welke reistijd af te leggen voor een baan (bron: Atlas Research).

15. Bereikbaarheid OV

De bereikbaarheid per openbaar vervoer volgt uit een reistijdenmatrix (bron: Atlas Research).

16. Dimensiescore voorzieningen

De score op de dimensie Voorzieningen uit de Leefbaarometer (LBM) 3.0. De LBM is een instrument waarmee de leefbaarheid van alle bewoonde wijken, buurten en straten in Nederland gemonitord kan worden. Dat is gedaan aan de hand van een groot aantal kenmerken van de woonomgeving, zoals type voorzieningen, lokale geluidsbelasting en onveiligheid. Al deze kenmerken kunnen worden onderverdeeld in vijf overkoepelende dimensies. De dimensie Voorzieningen is er daar één van en geeft dus een goed beeld van de nabijheid van voorzieningen op gemeenteniveau (bron: Atlas Research & In.Fact.Research, zie ook leefbaarometer.nl).

17. Aandeel huishoudens in zwak of lager gebied

Het aandeel huishoudens met een leefbaarheidsklasse van zwak of lager volgens de LBM 3.0. Er worden bij de LBM 3.0 negen klassengrenzen, ofwel categorieën, onderscheiden: zeer onvoldoende, ruim onvoldoende, onvoldoende, zwak, voldoende, ruim voldoende, goed, zeer goed en uitstekend. Door het aandeel huishoudens binnen de gemeente dat zwak of lager scoort te berekenen geeft deze indicator aan hoeveel procent van de huishoudens in de gemeente een slechte leefbaarheidssituatie hebben volgens het model (bron: Atlas Research).

18. Geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners

Het totaal aantal geregistreerde misdrijven in 2021, weergegeven als relatieve maat per 1.000 inwoners (bron: CBS Statline).

19. Ervaren onveiligheid

In de Veiligheidsmonitor van het CBS komt een aantal vragen voor die raken aan de onveiligheidsbeleving van inwoners:

- "Komt het wel eens voor dat u 's avonds niet open doet omdat u het niet veilig vindt?"
- "Komt het wel eens voor dat u in uw eigen buurt omloopt of omrijdt om onveilige plekken te vermijden?"
- "Komt het wel eens voor dat u zich onveilig voelt als u 's avonds bij u in de buurt op straat loopt?"
- "Komt het wel eens voor dat u zich onveilig voelt als u 's avonds alleen thuis bent?"
- "Voelt u zich wel eens onveilig in uw eigen buurt?"
- "Als u de veiligheid in uw buurt een rapportcijfer zou mogen geven van 1 tot en met 10, welk cijfer zou u dan geven?"

Deze vragen vormen de 'dimensies' van ervaren onveiligheid. De vijf dimensies worden gewogen samengenomen in de indicator 'Ervaren onveiligheid' op basis van de eerste component van een principale componentenanalyse (bron: CBS Statline, Atlas Research).

20. Misbruik van vastgoed

Het aandeel woningeigenaren dat in de laatste tien jaar (gemeten in 2018) is veroordeeld voor een witwas,- vermogens- of drugsdelict (bron: Zicht op Ondernijning).

21. Risico aanwas jonge drugscriminaliteit

Het risicoscore van 8 tot 23-jarigen om verdacht te worden van een drugsdelict (jonge aanwas). De risicoscores zijn ontwikkeld door de deelnemende gemeenten, ICTU en het Leiden Institute of Advanced Computer Science (LICAS), in samenwerking met het CBS. De score representeert het gemiddelde risico van alle jongeren in een gemeente om drugsverdachte te worden. Hier liggen verschillende onderliggende indicatoren aan ten grondslag, zoals een registratie bij Bureau HALT, voortijdig schoolverlaten, speciaal onderwijs volgen, schulden hebben en familieleden hebben die verdachte zijn. Ook meer algemene kenmerken zoals het geslacht worden opgenomen in het model. Alle in Nederland woonachtige jongeren van 8 tot en met 23 jaar op peildatum 1 januari 2018 zijn opgenomen in de modellen. Dit is het meest recente meetjaar. Sommige scores op lager schaalniveau dan gemeenten (wijken) zijn onderdrukt uit privacyoverwegingen, vanwege het herleidbaarheidsrisico (bron: Zicht op Ondernijning).

22. Aandeel bijstandsuitkeringen

Het aandeel huishoudens dat in 2021 een bijstandsuitkering ontvangt (bron: CBS Statline).

23. Aandeel inwoners met laag opleidingsniveau

Het aandeel inwoners met een laag opleidingsniveau in 2021 (bron: CBS Statline).

24. Aandeel jongeren met jeugdzorg

Het aandeel jongeren dat een traject bij jeugdzorg doorloopt. Dit is voornamelijk de groep 0 tot 18-jarigen, maar een enkele keer komt het voor dat iemand tot zijn 23^e behandeld wordt (bron: CBS Statline).

25. Buurten waar werken niet de norm is

De afwijking van het aandeel werkzoekende werklozen ten opzichte van de ruimere omgeving. Het aandeel niet-werkende werkzoekenden in de directe omgeving wordt berekend door per zes-positie-postcodegebied (PC6) het aantal niet-werkende werkzoekenden binnen een straal van honderd meter te delen door de omvang van de potentiële beroepsbevolking binnen diezelfde straal. Hetzelfde wordt gedaan voor de ruimere omgeving binnen een afstand van meer dan honderd meter tot vijf kilometer. Het verschil tussen de twee geeft de afwijking weer. Een positieve score op deze indicator betekent dat er in die buurt meer werkloosheid is dan in de ruimere omgeving eromheen (bron: Atlas Research).